

Information om källaröversvämningar

Att få översvämning i källaren innebär stort obehag och en mängd extra arbete. Den ekonomiska ersättningen du eventuellt kan få ut från ditt försäkringsbolag eller från Ödeshögs kommun uppväger aldrig de olägenheter och skador som du drabbas av.

Vi lägger ned mycket arbete på att stegvis förbättra avloppsnätet. Det går dock aldrig att helt ta bort riskerna för källaröversvämning.

I den här broschyren finns information om de vanligaste orsakerna till källaröversvämning och om de förebyggande åtgärder som du kan sätta in för att öka skyddet mot översvämning. Vi ger också råd om hur den som drabbas bör agera vid en översvämning.

För information eller skadeanmälan, besök vår hemsida odeshog.se/kallaroversvamning, eller kontakta vår kundservice på 0144-353 00.

Ödeshögs kommun

Innehållsförteckning

	Sida
Allmänt om avlopp	2
Orsaken till källaröversvämning	3
Om du drabbas av en översvämning	4
Fyra typer av källaröversvämningar	5-8
Skyddsåtgärder mot källaröversvämning	9-11
Ansvarsfördelning och skadeutredning	12
Bedömningsgrunder för ersättning av skada	13

Allmänt om avlopp

Ödeshögs kommun ansvarar för ledningar från den så kallade förbindelsepunkten, se bilden nedan. De ledningar som finns innanför förbindelsepunkten på fastighetens mark ägs av fastighetsägaren. Det enda undantaget är fastighetens vattenmätare som ägs av Ödeshögs kommun.

Servis är den rörinstallation som förenar en fastighet med det allmänna nätets huvudledning. Servisen är delad i två delar och punkten där fastighetsägarens ansvar börjar är förbindelsepunkten. Den kallas också den juridiska punkten. Du kan läsa mer om ansvarsfördelning på sidan 13.

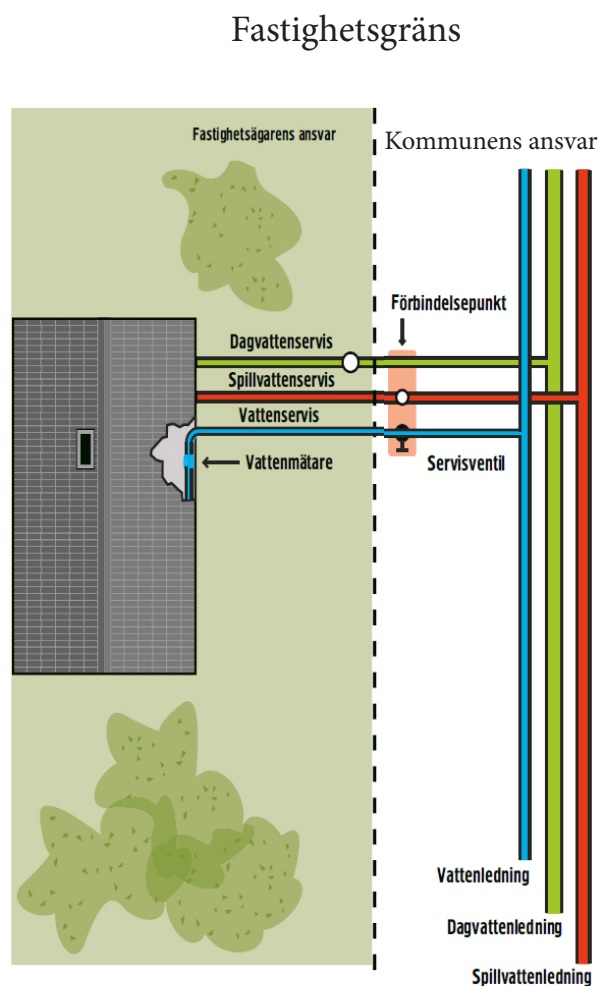
Koppla ledningarna på rätt sätt

I äldre bostadsområden förekommer det fortfarande att både takavlopp (stuprör), dagvatten och dräneringsvatten går till spillvattenledningen. Det orsakar problem med översvämningar på dessa områden. Till spillvattenledningen får enbart spillvatten från fastigheten vara anslutet.

Idag jobbar vi aktivt med att koppla bort dagvatten från spillvattenledningarna både för att minimera risken för översvämningar och för att minska belastningen på ledningsnäten och reningsverken.

Vad kan du som fastighetsägare göra?

Som fastighetsägare kan du göra en hel del åtgärder för att ditt område ska bli säkrare. Stuprör får inte vara kopplade till spillvattenledningen. Vid en omdränering ska du se över din källardränering. Även om din fastighet inte drabbas kan dina grannar nedströms få sina källare översvämmade av ditt avloppsvatten.

Orsaken till källaröversvämning

Översvämningar i fastigheten inträffar vanligen vid häftiga regn, snösmältning eller vid stopp i ledningen. Kommunens spill- och dagvattenledningar är anpassade för normala förhållanden och följer aktuella regler. Dagvatten ska helst omhändertas på den egna fastigheten eller kopplas till dagvattennätet. Dräneringsvatten ska i sin tur anslutas till dagvattennätet. Risken för översvämning ökar markant om dag- och dräneringsvattnet är kopplat till spillvattenledningen och därför är det inte tillåtet att avleda dag- eller dräneringsvatten till det kommunala spillvattenledningsnätet om det finns en förbindelsepunkt för dagvatten. Dag- och dräneringsvatten kan i vissa fall kräva att du som fastighetsägare installerar en pump för att undvika översvämningar. Mer om det kan du läsa på sidan 13.

När Ödeshögs kommun bygger en dagvattenledning till fastigheten måste fastighetsägaren ändra på sitt dag- och dräneringsavlopp. Vi hjälper gärna till med lösningar.

Tänk på att:

- Skräp inte får slängas i avloppet. Exempelvis matfettet från stekpannan ska torkas bort med hushållspapper och slängas i övrigt hushållsavfall.
- Inte spola annat än toalettpapper i toastolen, till och med hushållspapper kan orsaka stopp. Ha en papperskorg i badrummet för tops, bindor, bomull m.m.
- Omplacera eller ta bort träd som står i närheten av avloppsledningar. Deras rötter kan växa in i ledningen och orsaka stopp. Träd med speciellt aggressiva rötter såsom pil, poppel och platan bör helt undvikas.

Dagvatten

Regn- och smältvatten från gator, gårdar och tak.

Dräneringsvatten

Vatten som avleds från marklager genom dränering.

Duplikatsystem

Avloppsvatten där spillvatten och dagvatten avleds i gemensamt system.

Spillvatten

Vatten från kök, toalett, dusch etc, som går till renningsverket.

Vatteninstallation

Vattenledning, tvättmaskin, diskmaskin etc.

Ordförklaring

Om du drabbas av en översvämning

Nedan finns en checklista över vad du bör tänka på om du drabbas av källaröversvämning. Om översvämningen sker under torrväder bör du undersöka servisbrunnen. På så vis kan du se om översvämningen är orsakad av stopp i fastighetens ledningar eller av stopp i våra ledningar. Du kan läsa mer om detta längre fram i broschyren.

Använd källaren på rätt sätt

- Undvik att ha dyr utrustning i källaren eller alltför påkostad inredning.
- Kolla upp dina ledningar och hur de är anslutna.
- Installera översvämningsskydd!

Att tänka på för att underlätta utredningsarbetet

- Hur kom vattnet in?
- Hur högt steg vattnet?
- Vilka åtgärder vidtog du?
- Vad blev förstört?
- Ta gärna bilder!

Vem kan jag kontakta?

Har du frågor eller har du drabbats av en översvämning, kontakta vårt kundservice 0144-353 00.

Vid akuta ärenden efter kontorstid kan vår jour kontaktas 0144-353 20.

Checklista

1. Bryt all elektrisk ström i de översvämmade lokalerna. Se dock till att eventuell dräneringspump inte stannar.
2. Flytta om möjligt fukt känsliga möblemang
3. Skaffa hjälp med läns pumpning. Kontakta ditt försäkringsbolag eller Ödeshögs kommuns tekniska kontor.
4. Var noga med hygien efter kontakt med inträngande avloppsvatten.
5. Kontakta ditt försäkringsbolag. De ordnar med skadereglering och uttorkning.
6. Eventuella ersättningskrav på Ödeshögs kommun måste meddelas skriftligt.
7. Anmäl översvämningen till Ödeshögs kommun via vår kundservice 0144-353 00 eller via vårt formulär på www.odeshog.se/kallaroversvamning

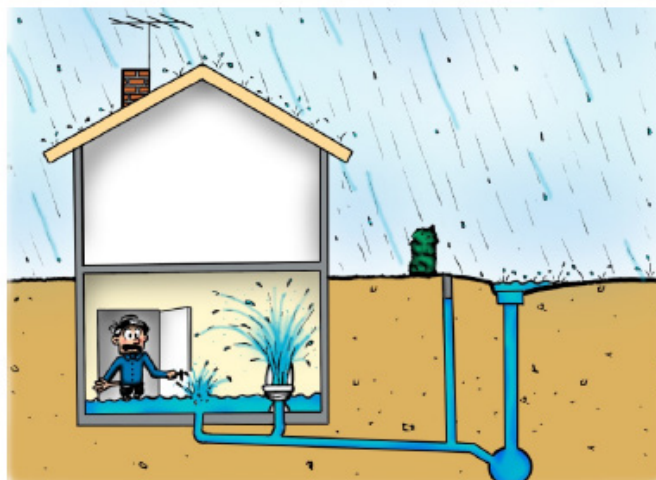
Fyra typer av källaröversvämningar

1

Vatten tränger in genom fastighetens avloppssystem

Översvämning vid regn

Dagvattenförande ledningar dimensioneras så att de ska klara alla normala regn. Att dimensionera ledningarna för exceptionella regn är i praktiken omöjligt. Vid kraftiga skyfall eller extrem snösmältning kan ledningssystemet därför bli tillfälligt överbelastat. I olyckliga fall kan detta leda till att vatten tränger in i källaren genom golvbrunnar och andra avloppsenheter.

Denna typ av översvämning drabbar främst fastigheter som är anslutna till kombinerat avloppssystem, det vill säga där spillvatten och dagvatten avleds i samma ledning i gatan.

Ödeshögs kommun kan ge dig uppgifter om vilken typ av avloppssystem som finns i gatan där du bor. I bygglov för äldre fastigheter med källare fanns i regel krav på installation av skyddsanordning för att hindra vatten från gatuledningen att tränga in i fastigheten. Det är fastighetsägarens ansvar att dessa skyddsanordningar underhålls.

Exempel på skyddsåtgärder

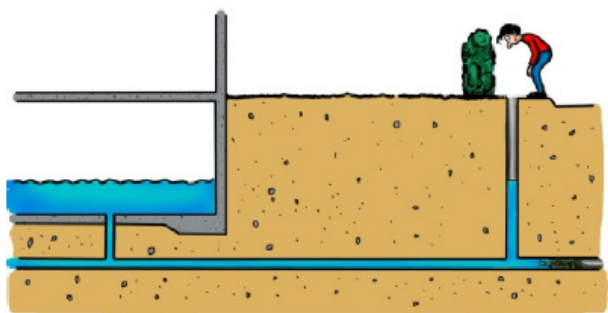
- Installera skyddsanordningar som hindrar vatten att tränga in genom fastighetens avloppssystem, se sidorna 10-12
- Underhåll befintliga skyddsanordningar regelbundet.
- Installera pump för avloppsvattnet från källarplanet.
- Om vi byggt om avloppssystemet i gatan till dublikatsystem ska fastighetsägaren snarast se till att även de privata ledningarna separeras.

Översvämning vid torrväder

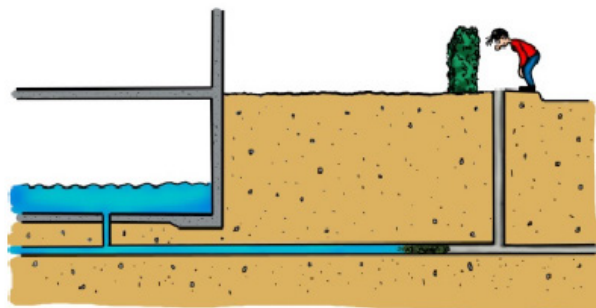
I vissa fall kan vatten även under torrväder tränga in i en fastighets källare. Orsaken är då att det är stopp i avloppssystemet. Stoppet kan antingen finnas på de privata ledningarna inne på fastigheten eller på våra ledningar ute i gatan. Gränsen mellan fastighetens och kommunens ledningar ligger i den så kallade förbindelsepunkten som är belägen strax utanför tomtgränsen. Avloppsstopp kan orsakas av:

- Att ledningen är skadad, till exempel på grund av sättningar.
- Att något större föremål fastnat i ledningen.
- Att trädrötter växt in genom rörskarvar.
- Att fett lagrats i ledningen (speciellt vanligt för restauranger).

Genom att lyfta på locket på den servisbrunn som normalt finns i förbindelsepunkten kan man avgöra om felet ligger på fastighetens ledning eller på kommunens ledning.

Om det står vatten i servisbrunnen finns stoppet i vår ledning.

Om det inte står vatten i servisbrunnen finns stoppet i fastighetens ledning.

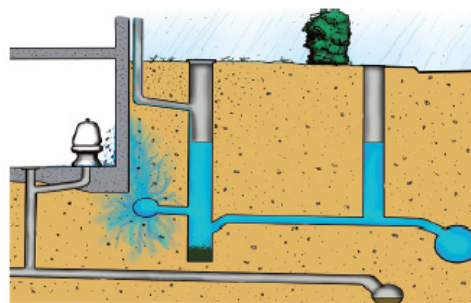
Exempel på skyddsåtgärder

- Spola avloppsservisen ren från avlagringar m.m.
- Åtgärda eventuella rotproblem. Ta bort träd som står i närheten av avloppsledningen.
- Renovera eller lägg om servisledningarna som är i dåligt skick.
- Installera fettavskiljare eller förbättra skötseln av befintlig avskiljare.
- Spola inte ned sådant i avloppet som kan orsaka stopp i servisen.

2

Vatten tränger in genom fastighetens avloppssystem

Om dräneringsledningarna runt huset är direkt anslutna till den dagvattenförande ledningen i gatan kan vatten vid kraftiga regn stiga upp i fastighetens dräneringssystem. Detta kan i olyckliga fall leda till att vatten tränger in genom källarvägg eller källargolv.

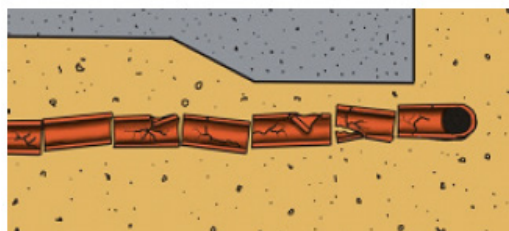
Vid nybyggnad av hus med källare tillåts inte längre direkt anslutning av husdränering till kommunens dagvattenförande ledning. Idag krävs pumpning av dräneringsvattnet. Detta är det säkraste sättet att undvika att dagvatten tränger upp i dräneringssystemet.

Exempel på skyddsåtgärder

- Installera pump för dräningsvattnet, se sid 12.

Att vatten tränger in genom källargolv och källarväggar kan ibland bero på att fastighetens dräneringssystem inte kan leda bort grundvatten och dräneringsvatten tillräckligt snabbt. Orsaken till detta kan antingen vara att tillströmningen av grundvatten från omgivande markområden är ovanligt stor eller att anslutningsbrunnen till dagvattensystemet är helt eller delvis fylld med slam. Det kan också bero på att dräneringsrören är:

- igensatta av sand
- skadade eller lutar åt fel håll
- igensatta av trädrötter eller järnutfällningar

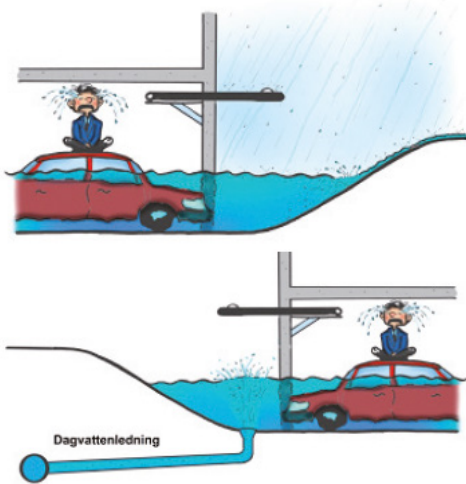
Av erfarenhet vet man att dräneringssystem försämras med tiden. Det är inte onormalt att de måste förnyas efter 20-50 år. Dåligt fungerande stuprör och mark som lutar in mot huset är andra orsaker till fuktproblem i källare. Problem med stuprör uppkommer oftast när äldre stuprör av järn rostar sönder invid källarväggen.

Exempel på skyddsåtgärder

- Lägg om dräneringsledningarna.
- Rensa fastighetens dagvattenbrunn.
- Se till att marken lutar bort från huset där det är möjligt.
- Komplettera dräneringssystemet med en ledning som samlar upp och leder bort grundvattnen från omgivande markområden.
- Åtgärda eventuella rotproblem. Ta bort träd som står i närheten av dräneringsledningarna.
- Se till att stuprören är i bra skick och att de är rätt monterade. Koppla bort stuprören från dräneringen.

3 Vatten tränger in genom källarfönster, garageport, golvbrunn eller vattenlås eller andra yttre öppningar

Vatten som rinner av på markytan kan ibland tränga in i en källare genom källarfönster, garagedörrar, källartrappor, etc. För att undvika denna typ av översvämning bör man hindra vatten från omgivande markområden att rinna fram till huset.

När dagvattensystemet inte kan leda bort allt vatten finns risk att vatten tränger upp genom spygatter (brunn för avledning av dagvatten).

Exempel på skyddsåtgärder

- Installera pump för dagvatten som rinner nedför garagedörren.
- Bygg vallar runt källartrappa, källarfönster med ljusschakt och garagedörr.
- Sätt tak över källartrappa.
- Fyll igen garagedörren om gatan utanför huset ligger i en svacka där risken är stor för att regnvatten samlas.
- Se till att marken lutar bort från huset. En tumregel är att lutningen ska vara minst 15 cm räknat från husets yttervägg och tre meter ut.
- Koppla bort spygatter från dagvattensystemet. Detta kan göras genom att vattnet pumpas till markytan eller leds till en stenkista eller till ett dagvattenmagasin.

4 Vatten strömmar ut från läckande vatteninstallationer

En översvämning kan orsakas av att vatten strömmar ut från en läckande vatteninstallation. Det kan till exempel vara en vattenledning eller en diskmaskin som går sönder.

Exempel på skyddsåtgärder

- Byt ut äldre vatteninstallationer om de är i dåligt skick.
- Stäng huvudventilerna vid vattenmätaren om du är borta en längre tid. Se i god tid till att ventilerna fungerar.
- Installera särskilda avstängningsventiler på t.ex. tvättmaskin och diskmaskin. Ventilerna ska vara stängda när maskinerna inte används.

Skyddsåtgärder mot källaröversvämning

Det går aldrig att skydda sig helt mot källaröversvämning. Det finns dock en hel del man kan göra för att minska riskerna. Detta gäller både fastighetsägare och Ödeshögs kommun. På följande sidor ges exempel på vad du som fastighetsägare kan göra för att minska översvämningens risker.

Det som är bra att komma ihåg oavsett brunn, är att den kräver regelbunden tillsyn. Följ därför tillverkarens skötselinstruktioner. En dåligt skött brunn kan i värsta fall inte ge något översvämningsskydd.

Manuellt avstängningsbar golvbrunn

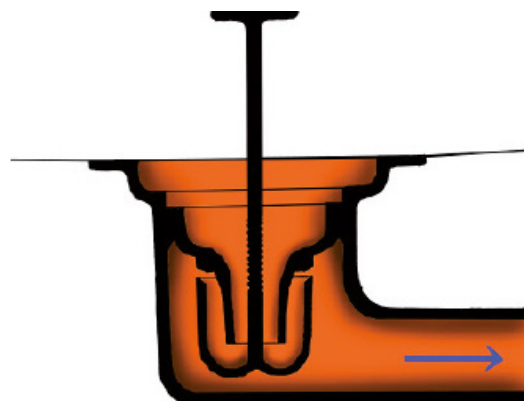
En manuellt avstängningsbar golvbrunn måste vara ordentligt förankrad i golvet för att kunna stå emot vattentrycket från ett överbelastat avloppssystem. Brunnen ska bara vara öppen när man släpper ut vatten.

Fördelar:

- Brunnen är mycket trycktålig och tät om den sköts väl.
- Brunnen är tillverkad i material av hög kvalitet.
- Brunnen ger ett bra skydd när den är stängd.

Nackdelar:

- Brunnen måste manövreras manuellt.
- Om brunnen är stängd kan vatten inte ledas bort,
- t.ex. vid vattenläckor.

Självstängande golvbrunn

En självstängande golvbrunn fungerar enligt samma princip som en backventil (se nästa sida) och tillåter endast vattenströmning i en riktning. Brunnen kan stå emot ett tryck av cirka en meter vattenpelare men kan klara det dubbla om locket (silen) skruvas fast.

Fördelar:

- Brunnen är automatisk.
- Brunnen är förhållandevis enkel att installera.
- Brunnen har automatisk luktspärren vid uttorkning.

Nackdelar:

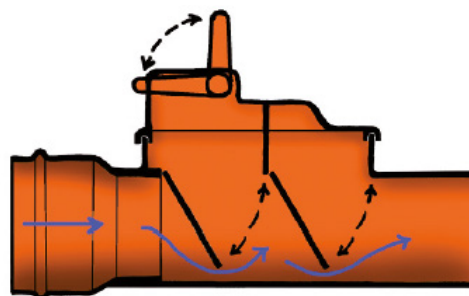
- Brunnen är inte lika trycksäker som en manuell avstängningsbar golvbrunn.

Backventil på avloppsledning

En backventil skyddar fastigheten mot att vatten från gatuledningen tränger in i källaren genom golvbrunnar och andra avloppsenheter. Se till att inga andra avloppsenheter än de som kommer från källarplanet finns uppströms backventilen. Ventilen kan monteras under källargolvet eller i en särskild brunn utanför huset. En backventil fungerar automatiskt och kan oftast även stängas för hand.

Fördelar:

- Backventilen ger ett relativt gott skydd mot bakåtströmmande vatten.
- Backventilen kan vid behov hållas stängd, exempelvis vid längre tids bortavaro.

Nackdelar:

- Det finns risk att föroreningar hindrar klaffen i backventilen från att stängas helt.
- Backventilen kan inte installeras i alla anläggningar.
- Installation av en backventil kräver ingrepp i fastighetens ledningssystem.
- Avloppsenheter uppströms backventilen är blockerade då ventilen är stängd.
- Vid eventuella vattenläckor i huset kan vatten inte ledas bort.

Pumpning av spillvatten

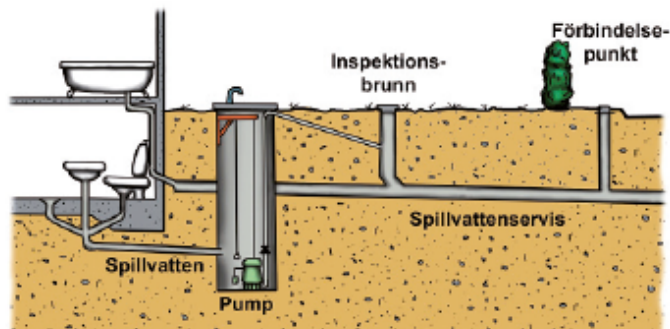
Det säkraste sättet att undvika att avloppsvatten tränger in i källaren är att pumpa spillvattnet från källarplanet. Detta gäller för hus med källare inom områden med kombinerat avloppssystem. Vid pumpningen lyfts spillvattnet upp till marknivån och får sedan rinna med självfall ut till våra ledningar i gatan. Installationen kräver regelbundet underhåll och bör förses med larm som utlöses vid störningar i driften av pumpen.

Fördelar:

- Pumpning är den säkraste lösningen för att undvika källaröversvämning.

Nackdelar:

- Relativt dyrt och kräver regelbunden tillsyn.
- Vid strömavbrott leds avloppsvatten från källarplanet inte bort.
- Installation av en anläggning för pumpning medför ingrepp i fastighetens avloppssystem.

Pumpning av dräneringsvatten

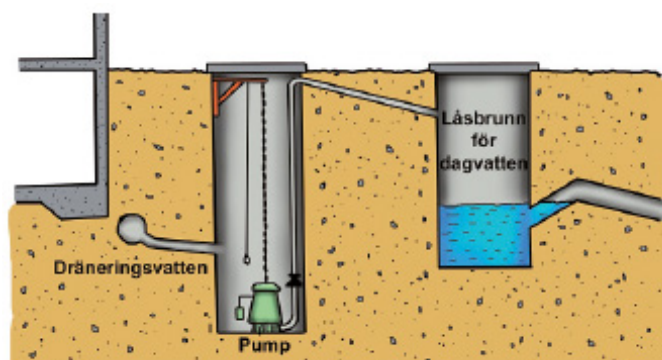
För att undvika att dagvatten tränger upp i dräneringsledningarna runt huset är den säkraste metoden att pumpa dräneringsvattnet. Vid pumpningen lyfts vattnet upp till marknivån och får sedan rinna med självfall ut till kommunens ledningar. Installationen kräver regelbundet underhåll och bör förses med larm som utlöses vid störningar i driften av pumpen.

Fördelar:

- Pumpning är den säkraste lösningen för att undvika att dagvatten tränger upp i dräneringssystemet.

Nackdelar:

- Relativt dyrt och kräver regelbunden tillsyn.
- Installation av en anläggning för pumpning medför ingrepp i fastighetens avloppssystem.

Ansvarsfördelning

Fastighetsägaren och Ödeshögs kommun har båda ansvar för att förhindra att det sker källaröversvämningar. Nedan kan du läsa om ansvarsfördelningen.

Ödeshögs kommun ansvarar för att:

- Våra ledningar ska vara rätt dimensionerade så att ledningssystemet inte blir överbelastat vid normalt förekommande regn.
- Våra ledningar ska vara väl underhållna. Exempelvis ska avloppsledningarna vara fria från trädrötter och andra föremål som kan reducera kapaciteten.
- Vi ska vid ombyggnad av kombinerad avloppsledning i gatan till duplikatsystem (se sida 4 för begrepps-förklaring) informera berörda fastighetsägare.

Fastighetsägarens ansvar:

- Fastighetens vatten- och avloppssystem ska vara väl underhållet. Inte minst gäller det
- anordningar för skydd mot inträngande avloppsvatten.
- Alla förändringar av fastighetens vatten- och avloppssystem (rörinstallationer och dylikt) ska godkännas av oss.
- Separera avloppssystemet inom fastigheten då vi anlagt ett duplikatsystem (se sida 4 för begrepps-förklaring) i gatan.
- Informera hyresgäster om lämpligt utnyttjande av källaren.

Skadeutredning

För varje inrapporterad källaröversvämning som leder till skadekrav gör vi en skadeutredning. Avsikten är då att ta reda på orsakerna till översvämningen, dels att reda ut om fastighetsägaren och vi fullgjort våra respektive skyldigheter att förhindra översvämning. Beroende på omständigheterna kring en översvämning kan skadeutredningen omfatta ett eller flera av följande moment:

- Genomgång av tillgängliga ritningar över fastighetens vatten- och avloppssystem och installationer.
- Genomgång av aktuella nederbördsförhållanden vid översvämningstillfället.
- Besiktning på platsen.
- Invändig inspektion av misstänkta ledningar med hjälp av TV-kamera.
- Datorberäkning av avloppssystemets kapacitet.
- Bedömning av om ledningssystemet klarar dimensionerande regn.

Vi rekommenderar alltid att du som kund i första hand anmäler skadan till försäkringsbolaget som gör en skadevärdering.

Ödeshögs kommuns bedömningsgrunder för ersättning av skada

Om en skada inträffar på grund av att våra vatten- och avloppsanläggningar inte uppfyller skäligen anspråk på säkerhet har vi enligt lagen om allmänna vattentjänster ett särskilt ansvar mot kunden (vanligen fastighetsägaren). För andra än fastighetsägare, t.ex. hyresgäster, gäller vanliga skadestandsregler. Enligt dessa måste den drabbade bevisa att skadan inträffat på grund av vårdslöshet från vår sida. De krav på ersättning för skador i samband med källaröversvämning som kommer in bedöms enligt följande huvudregler:

- Vi betalar inte ut någon ersättning för översvämningsskador om vi byggt om avloppssystemet i gatan till duplikatsystem och fastigheten efter uppmaning inte separerat sitt avlopp. Den som är osäker på om tidigare fastighetsägare följt vår uppmaning i detta avseende bör kontakta vårt kundcenter.
- Vi betalar normalt inte ut någon ersättning om skada orsakats av marköversvämning.
- Om ritningarna över fastighetens vatten- och avloppssystem visar att översvämningsskydd ska finnas och dessa genom bristande skötsel inte fungerat, reduceras normalt ersättningen.
- Motsvarande gäller även om andra felaktigheter i fastighetens vatten- och avloppssystem bidragit till skadan.

Försäkringsbolagens bedömningsgrunder för ersättning av skada

Det går inte att generellt säga vad försäkringen täcker vid översvämningsskador. Försäkringsbolagen har nämligen olika villkor. Nedan finner du mycket kortfattat de vanligaste försäkringsvillkoren.

Skador på byggnad och lös egendom som orsakats av att vattnet strömmat ut från en trasig vatteninstallation i byggnaden brukar normalt ersättas av försäkringsbolaget. Vid källaröversvämning orsakad av regn eller snösmältning utgår i allmänhet inte någon ersättning om skadorna inträffat vid normala förhållanden.

De flesta försäkringsbolag brukar däremot ersätta skador som uppkommit i samband med extrem väderlek. Detta gäller både då vatten tränger in i källaren genom avloppssystemet och då vatten strömmar från markytan direkt in i byggnaden. Med extrem väderlek avser bolagen i allmänhet skyfall som har en intensitet av minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn. Skador i samband med extrem väderlek har ofta högre självrisk än övriga vattenskadorna.

- Kontakta ditt försäkringsbolag och hör efter vad som gäller för just din försäkring.
- Om du finner att din försäkring är otillräcklig så undersök möjligheten att teckna en tilläggförsäkring.

Kontakta oss vid frågor

För mer information kontakta oss på 0144-353 00.
Du kan även fylla i vårt formulär för skadeanmälan via
odeshog.se/oversvamning.

Upprättad september 2019 - med reservation för ändringar.